

Vesna Mikolič

Inštitut za jezikoslovne študije, Znanstveno-raziskovalno središče Koper, Koper

Oddelek za humanistiko, Univerza v Trstu, Trst

DOI: 10.4312/SSJLK.60.11-19

Intenziteta jezika kot podoba kulture in posameznika v različnih besedilnih zvrsteh in vrstah

V prispevku opazujemo pare besedil, ki se razlikujejo glede na jezik in kulturo, področje in zvrstnost ter časovno obdobje. Podobe besedil oblikuje tudi različna naklonska plast v njih in v tem okviru različno izražanje intenzitete jezika. V vseh primerih gre za specifiko posameznih govorcev, obenem pa je intenziteta jezika odvisna tudi od omenjenih dejavnikov. Analiza kaže, da so razlike glede na navedene dejavnike običajne in prepoznavne kot njihov specifični slog.

intenziteta jezika, krepilci, šibilci, okoliščine sporazumevanja, jezik in kultura

This article examines pairs of texts that differ in terms of language, culture, genre, and time period. The character of the texts is also shaped by different modalities and, within this context, differences in the language intensity expressed. All texts reflect specific features of individual speakers, and at the same time language intensity also depends on the factors mentioned. The analysis shows that the differences based on these factors are normal and can be identified as a specific style of the speakers.

Language intensity, intensifiers, mitigators, communication circumstances, language and culture

1 Uvod – podoba jezika

V prispevku izhajamo iz predpostavke, da je prva podoba v jeziku jezik sam. Ko se kot otrok ali odrasel znajdeš v svetu jezika, ki ti je nov in tuj, najprej začutiš, slišiš, vidiš njegovo podobo. Čeprav morda niti ne veš, kje se končuje ena beseda in začenja druga, in ne prepoznaviš njihovih pomenov, si ustvariš podobo o jeziku: je trd ali mehek, tekoč, melodičen ali zatikajoč se, odsekan, s tebi poznanimi ali nepoznanimi glasovi. Ta podoba, ti vtisi so seveda subjektivni, so izraz poslušalčeve percepcije v določenih okoliščinah sporazumevanja, do določene mere pa so tudi odraz objektivnih lastnosti jezikovnih sredstev in govorcev tega jezika. Zelo podobno se nam godi tudi, ko se srečujemo s področnimi govori/diskurzji ter njihovimi besedilnimi zvrstmi in vrstami znotraj istega jezika:¹ govor turizma zveni drugače kot govor jezikoslovja, oglas drugače kot izvorni znanstveni prispevek. Prav tako pa se podoba istih besedilnih vrst spreminja skozi čas: ljubezensko pismo danes ni enako, kot je bilo pred stoletjem.

1 Za opredelitev področnih govorov/diskurzov in njihovih besedilnih zvrsti in vrst glej Mikolič 2015.

Podobo jezikov različnih kultur, področij, zvrsti in vrst ter časovnih obdobji nedvomno oblikujejo jezikovna sredstva s svojimi specifičnimi izrazi in pomeni ter konteksti, v katerih nastajajo. Eden ključnih kontekstualnih dejavnikov je govorec, ki izbira elemente iz zunajjezikovne dejanskosti in jezikovna sredstva za njihovo izražanje, hkrati pa se vsakokrat odloča tudi, ali in kako bo posamezne pomene propozicije vrednotil, jih stopnjeval in posledično krepil ali šibil. Te subjektivne govorničeve izbire, ki se kažejo v naklonski plasti jezika, vplivajo torej tudi na intenziteto jezika. Ta se tako razlikuje od govorca do govorca, odvisna pa je tudi od posameznega jezika in kulture, razlikuje se po področnih besedilnih zvrsteh in vrstah, spreminja se v času.

2 Intenziteta jezika

Intenziteta jezika je ena od ključnih modifikacij ali upovedovalnih določitev v procesu upovedovanja. Ameriški jezikoslovec John Waite Bowers jo je leta 1963 definiral kot zmožnost jezika, da zaznamuje stopnjo, po kateri se sporočevalčev odnos do zunajjezikovne dejanskosti razlikuje od nevtralnega odnosa (Bowers 1963). V angloamerškem jezikoslovju so tako jezikovna sredstva za izražanje intenzitete na vseh jezikovnih ravneh in z različnih pragmatičnih vidikov že dolgo zelo dobro razdelana. Z današnjega vidika so še posebej zanimive raziskava intenzitete ženskega jezika ameriške jezikoslovke Robin Lakoff (2004, prva izdaja 1975), ki velja za eno od začetnic proučevanja jezika in spola, Greenbergova raziskava (1976), ki je pokazala, da je modifikacija intenzitete ali moči jezika povezana z verbalnim nasiljem, raziskava Halete (1996) o vplivu učiteljeve uporabe močnega oz. šibkega govora na oblikovanje učiteljeve podobe in njegovo prepričljivost ali novejša raziskava Al-Mosaiwija in Johnstona (2018), ki govori o povezanosti rabe intenzitetno krepke leksike (angl. *absolutist words*) z nagnjenostjo k depresiji, anksioznosti in samomorilnosti. V svojih delih (Mikolič 2015, 2022) opazujem, kako intenziteta jezika oblikuje govor udeležencev v konfliktu in govorcev v nenasilnem sporazumevanju, ki se med seboj razlikujejo prav po različni rabi krepilcev in šibilcev. Vprašanje intenzitete jezika je v današnji dobi informacijsko-komunikacijskih tehnologij, ki omogočajo hitro širjenje komunikacijskih vzorcev, še toliko bolj aktualno. V vsakem primeru pa je zanimivo, kako se sočasno prek intenzitete jezika izrazi odnos govorca do upovedene vsebine in naslovnika na eni strani, na drugi pa intenziteta ustvari podobo besedila, zaradi katere naslovnik do slednjega ustvari tak ali drugačen odnos. Gre torej vedno za kontekstualne prvine, ki ključno vplivajo na podobo jezika in učinkovitost sporazumevanja.

3 Primerjava intenzitete jezika v besedilnih vrstah zahvale, opisa in ljubezenskega pisma v različnih jezikih/kulturah, diskurzih in obdobjih

V raziskavi si bomo ogledali in z vidika intenzitete jezika primerjali tri besedilne vrste v različnih jezikih oz. kulturah, diskurzih in obdobjih, in sicer:

- zahvala po zaključeni znanstveni konferenci slovenske in črnogorske udeleženske,
- opis v turističnem oglaševalskem besedilu in jezikoslovnem znanstvenem prispevku,
- ljubezensko pismo izpred stoletja in današnje ljubezensko sms-sporočilo.

Obe prvi besedili sta glede na prenosnik polformalni (e-pošta), obe drugi besedili sta formalni (uradna spletna stran in tiskana revija) in obe tretji besedili sta neformalni (zasebno pismo in zasebno sms-sporočilo), tako se z vidika formalnosti primerjana besedila ne razlikujejo.

3.1 Zahvala po zaključeni znanstveni konferenci

Za primerjavo smo izbrali dve zahvali, povezani z organizacijo znanstvene konference. Avtorica prve je bila udeleženska mednarodne znanstvene konference v Sloveniji v letu 2017 in prihaja iz Črne gore:

Prvo da se još jednom zahvalim na srdačnom dočeku i pozivu za učešće na Internacionalnom naučnom skupu. Bilo mi je zadovoljstvo biti dio sjajne naučne elite i organizacije oko koje ste se sigurna sam dobro potrudili i namučili ujedno. Ali rezultati uspjeha su vidljivi i dostupni široj naučnoj javnosti.² (e-arhiv Vesna Mikolič)

Avtorica druge zahvale je iz Slovenije in je bila udeleženska mednarodne znanstvene konference v Sloveniji v letu 2022.

Najlepša hvala za možnost sodelovanja in čestitke za odlično organizacijo! (e-arhiv Vesna Mikolič)

Podoba besedil se razlikuje že po obsegu, pri čemer prvo besedilo vsebuje več izbranih argumentov in je tudi bolj gostobesedno in zato daljše od drugega, ki je tako v vsebinskem kot jezikovnem pogledu bolj jedrnato in krajše. Še večja razlika se kaže v uporabljenih jezikovnih izrazih intenzitete, od katerih naj navedemo samo najpomembnejše. Čeprav je prva zahvala pisana v vljudnem tonu, ki ga avtorica dosega s posredno izraženo namero v obliki odvisnika »da se zahvalim« (v slovenščini »naj se zahvalim«), je sicer izrazito čustvena in neposredna. Na čustvene poudarke kažejo naslednji besedni krepilci:

- intenzitetno zaznamovani pridevnik in glagol z višjo stopnjo čustvenega poudarka: srdačan (prisrčen), namučili (namučili).
- pomenski presežniki: sijajna (sijajna), elita (elita).

2 Najprej naj se ponovno zahvalim za prisrčen sprejem in vabilo za udeležbo na Internacionalnem znanstvenem srečanju. Bilo mi je v zadovoljstvo biti del sijajne znanstvene elite in organizacije, s katero ste se, prepričana sem, dobro potrudili in namučili istočasno. Toda rezultati uspeha so vidni in dostopni širši znanstveni javnosti (prevod v slovenščino V. M.).

Prav tako zasledimo krepilce na ravni skladnje, tudi nadpovedne skladnje, in sicer:

- diskurzni označevalec v 1. osebi ednine: sigurna sam (prepričana sem),
- antitetično izpeljan sklep: Ali rezultati uspeha su vidljivi (Toda rezultati uspeha so vidni).

Drugo, krajše besedilo, ki ga sestavlja ena sama poved, je bolj neosebno. Neosebnost, torej večja distanca govorca do naslovnika, se izraža v samostalniškem izražanju, gre namreč za poved brez osebne glagolske oblike. Sicer tudi to besedilo vsebuje izrazite krepilce, ki pa so v slovenščini dokaj konvencionalni, in sicer: presežnik (*najlepša hvala*), pomenski presežnik (*odlično*) in vzklična poved s klicajem.

3.2 Opis v turističnem oglaševalskem besedilu in jezikoslovnem znanstvenem prispevku

Za primerjavo smo vzeli opis v spletnem turističnem oglasu (opis družbenega dogajanja in stanja, ki lahko predstavljata zanimivo turistično ponudbo) in jezikoslovnem prispevku (opis družbenega dogajanja in stanja, ki bosta odraz visoke ravni jezikovne zavesti v družbi), objavljenem v tiskani in spletni znanstveni reviji.

Namen turističnooglaševalskih besedil je predvsem prepričati naslovnika, da se odloči za obisk neke destinacije ali uporabo neke storitve, ne glede na to, v kolikšni meri uporabljeni argument temelji na realni turistični ponudbi. Tako kot za oglaševalska besedila nasploh je torej tudi za turističnooglaševalska besedila značilen zelo ekspliciten namen prepričati naslovnika, zato je subjektivno izhodišče pričakovano. Subjektivno izhodišče je pravzaprav že pomemben argument oz. je v funkciji prepričevanja. V oglaševalska besedila nasploh vstopajo le tisti argumenti, ki podpirajo osnovni namen, tj. prepričati naslovnika za nakup oz. uporabo izdelka ali storitve. V literaturi s področja ekonomije je literatura v tej zvezi govor o pozitivnih valencah ponudbe. Ti argumenti, ki se torej nanašajo zgolj na pozitivne plati turistične ponudbe, so v turističnooglaševalskih besedilih pogosto še okrepljeni, zato ne čudi, da so v turističnooglaševalskih besedilih krepilci pogostejši kot šibilci (Mikolič 2015: 68–69).

Drugače je v znanstvenih besedilih, kjer je utemeljevanje/argumentacija imanentni slogovni postopek. Z njim avtor dosega splošno sprejemanje lastnega, subjektivnega pogleda na predmetnost; gre torej za proces objektivizacije subjektivne stvarnosti, zato so v teh besedilih pogostejše nevtralne trditve od krepitev. Ker pa znanstvenik ustvarja lasten sistem vedenja le do stopnje, do katere svoje znanje v določenem trenutku lahko sistemizira, so v znanstvenih besedilih poleg nevtralnih trditev pogoste tudi šibitve (Mikolič 2020: 84).

Zgornja spoznanja dokazujeta tudi naključno izbrana opisa. V prvem primeru gre za opis turistične ponudbe v Šaleški dolini, dostopne na spletni strani v letu 2024.

Dogodki na odru Vista so zaradi izjemne prostorske umestitve ob jezeru neponovljivi. Koncerti, sejemska in izobraževalna dejavnost, festivalski dogodki in kulturni utrip. Raznolike in bogate programske vsebine zapolnjujejo prireditveno okolje skozi vse leto, zato je vredno

pobrskati po koledarju dogodkov in poiskati tisto pravo doživetje zase, za družino, prijatelje ali poslovne partnerje (Šaleška dolina).

Drugo besedilo pa je zaključni opis stanja jezikovne in narodne zavesti v znanstvenem prispevku o tej temi, objavljenem v *Jeziku in slovstvu* leta 1999/2000:

In če lahko pri Slovencih (kot tudi pri številnih drugih narodih) govorimo o tem, da je jezikovna zavest sestavni del nacionalne zavesti, potem bi morali Slovenci izkoristiti novi položaj jezika in oblikovati ne puristični ne brezbrizni in ne malomarni odnos, pa neko elementarno občutljivost za jezik, tj. tako jezikovno zavest, ki ne bo delovala šele ob občutku ogroženosti, pač pa tudi ob opazovanju vsakdanje jezikovne rabe v normalnih okoliščinah. Tako bomo slovenski jezik občutili kot prostor za lastno jezikovno ustvarjalnost in s tem kot možnost za razvijanje tako lastne kot narodove samozavesti. Seveda pa naj bi sposobnost aktiviranja jezikovne in narodne zavesti v trenutkih ogroženosti Slovenci ohranili, če bi ob sedanjih evropskih in svetovnih združevalnih procesih to bilo potrebno. Nadejati pa se gre, da se bomo Slovenci s pravo mero narodne in jezikovne (samo)zavesti znali takim situacijam pravočasno izogniti. (Mikolič 1999/2000: 182)

V turističnooglaševalskem opisu turistične ponudbe najdemo tipične besedne krepilce, kot so:

- pomenski presežniki: izjemne, neponovljivi,
- celostni zaimek vse: skozi vse leto.

Na skladdenjski ravnini je izrazito naštevanje, ki ustvarja retorično figuro kopičenja, npr: *Koncerti, sejemska in izobraževalna dejavnost, festivalski dogodki in kulturni utrip.; Raznolike in bogate; zase, za družino, prijatelje ali poslovne partnerje.* Jezikovnih izrazov, ki bi delovali kot šibilci, v besedilu ni.

Nasprotno pa so v jezikoslovnem znanstvenem besedilu krepilci redki (členek *le: le zavestna ali nezavedna identifikacija*; naštevanje z veznikom *ne* in nasprotje ali antiteze z veznikom *pa*: *ne puristični, ne brezbrizni in ne malomarni odnos, pač pa neko elementarno občutljivost za jezik*), pogostejše so nevtralne trditve (*Tako bomo slovenski jezik občutili kot prostor za lastno jezikovno ustvarjalnost ...*) ali šibitve s šibilci na besedoslovni in oblikoslovno-skladdenjski ravni, kot so:

- nedoločni zaimek *neki*: neko elementarno občutljivost,
- naklonski izraz *lahko*: če lahko pri Slovencih [...] govorimo o tem,
- pogojniki: bi morali Slovenci izkoristiti; naj bi [...] ohranili; če bi [...] to bilo potrebno.

3.3 Ljubezensko pismo izpred stoletja in današnje ljubzensko sms-sporočilo

Za tretjo primerjavo smo izbrali dva izraza ljubzenskih čustev, ki kažeta na to, kako se intenziteta jezika pri izražanju ljubezni v medsebojnem dopisovanju spreminja. Podobe

Ljubezni v ljubezenskih pismih skozi čas so nedvomno izraz spreminjanja družbenih konvencij in sporazumevalnih navad, saj se s časom spreminjajo tudi prenosniki, ki jih uporabljamo za izražanje ljubezenskih čustev. Tako se danes v te namene pogosto oblikujejo sms-sporočila, ki so kljub pisnemu prenosniku po številnih kontekstualnih in jezikovnih značilnostih blizu medosebnemu (po)govornemu sporazumevanju.

O teh spremenjenih navadah priča na eni strani odlomek ljubezenskega pisma Ivana Cankarja, ki ga je pri 22-ih letih pisal učiteljici Anici Lušin 4. 7. 1898 v času svojega bivanja v Pulju:

Ko Ti pišem, zdi se mi, da Te vidim pred sabo in da govorim s Teboj, – in od sladkega razkošja mi nedostaje besed in pred Tvojimi očmi se čutim slabega in nespametnega ... Ali Ti sama veš, kako Te ljubim. Ti veš, da si sama Ti moje življenje, moj svet in moja duša, – da Te obožujem, kakor more oboževati samo moje vroče srce, hrepeneče po ljubezni in sreči. Ah, meni je tako težko in žalostno, Anica! ... Vse kar imam najljubšega in najdražjega na svetu, – kako daleč je od mene! Samo misli moje plavajo k Tebi in kadar se ne zavedaš, kadar se niti ne spominjaš name, takrat se Ti bližajo tiho in Te poljublajo na obrazek, na laske, na roke, in Ti prinašajo pozdrave z juga ... Spominjaj se name, Anica, in ohrani mi vsaj nekoliko ljubezni, da se vrnem ... (Cankar 1976)

V Cankarjevem dolgem pismu mrgoli krepilcev, ki zelo čustveno in neposredno izražajo njegova ljubezenska čustva do mlade Anice Lušin. Že v tem kratkem odlomku jih zasledimo na vseh jezikovnih ravnanah, naj navedemo le najbolj očitne:

a) na besedoslovni ravnini:

- celostni zaimek *vse*: vse kar imam najdražjega,
- členek *samo*: samo moje vroče srce, samo misli moje,
- kazalni zaimek *tako*: tako težko in žalostno,
- čustveno zaznamovane besede in besedne zveze: pred Tvojimi očmi, sladkega razkošja, obožujem, vroče srce, hrepeneče po ljubezni in sreči,
- metafore, poosebitve, primere: si sama Ti moje življenje, moj svet in moja duša, vroče srce, misli moje plavajo k Tebi, se ti bližajo tiho, Te poljublajo na obrazek, Ti prinašajo pozdrave z juga, kakor more oboževati samo moje vroče srce,

b) na glasoslovni ravnini:

- pavze, zamolki, izraženi s pomišljaji in tropičjem,
- vznesenost govora, izražena z medmetom (Ah!) in vzkličnimi povedmi s klicajem,

c) na oblikoslovni ravnini:

- tikanje in pisanje zaimka *ti* z veliko začetnico: ko Ti pišem,
- presežniki: najljubšega in najdražjega,
- velelnik: spominjaj se name,

č) na skladenjski ravnini in ravnini nadpovedne skladenje:

- vzklik: Ah, meni je tako težko in žalostno, Anica!,
- nasprotje: od sladkega razkošja mi nedostaje besed in pred Tvojimi očmi se čutim slabega in nespametnega ... Ali Ti sama veš, kako Te ljubim,
- ponovitve zaimka *ti* v različnih oblikah,
- ponovitve stavčnega vzorca: Ti sama veš [...] Ti veš; Samo misli moje plavajo k Tebi [...] se Ti bližajo tiho [...] Te poljublajo na obrazek, na laske, na roke, in Ti prinašajo pozdrave z juga ...; kadar se ne zavedaš, kadar se niti ne spominjaš name.

Za prikaz današnjega izražanja ljubezni med mladimi smo izbrali kratko izmenjavo sms-sporočil in slikovno sms-sporočilo. Ker gre v prvem primeru za avtorja pisatelja, smo tudi v drugem primeru izbrali mlade, ki so večji pisanja strokovnih ali leposlovnih besedil. Avtorji besedil, ki so avtorici prispevka zaupali svoje medsebojno dopisovanje, so mladi med 22. in 29. letom, živeči v Ljubljani in Kopru, sporočila so nastala v letu 2024.

1. besedilo

X: Ma sej veš da te ljubim takooo zelo dosti

Y: Js tudi tebee

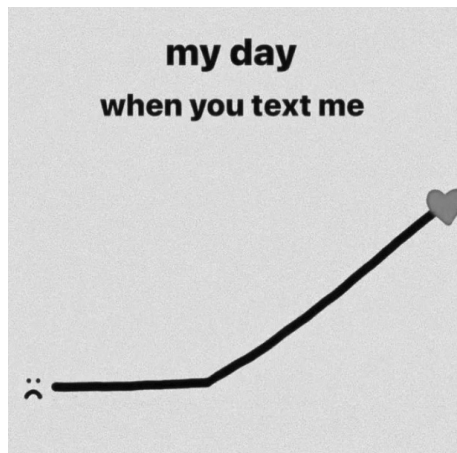
X: Do marsa do une postaje kjer je bil matt damon in nazaj [film *Marsovec*]

Y: In potem se enkrat tja in se enkrat nazaj

X: Tako!

(Vir: e-arhiv Vesna Mikolič)

2. besedilo

Slika 1: Slikovno sms-sporočilo z izražanjem ljubezni med mladimi danes (vir: e-arhiv Vesna Mikolič)

Iz izbranih besedil je razvidno lakonično izražanje ljubezni, ki temelji na pogovornem jeziku oz. zapisovanju govornega jezika (besede *ma, js, une*) v prvem primeru ali na angleškem jeziku in slikovnem izražanju v drugem primeru. Kljub temu pa lahko rečemo, da so vsa jezikovna sredstva v besedilu sami krepilci (členek *tudi*, prislovi *zelo dosti*, ponovitve *In potem se enkrat tja in se enkrat nazaj*, prispodoba iz filma *Marsovec Do marsa do une postaje kjer je bil matt damon in nazaj*, slika in čustvenčki, ki podkrepijo besedilo), tako da besedila v celoti delujejo močno in čustveno.

4 Razprava in zaključek

Podoba izbranih besedil se razlikuje zaradi specifičnega izražanja intenzitete jezika v različnih kulturah, področjih in vrsteh ter različnih časovnih obdobjih. Seveda gre v vseh primerih tudi za specifično posameznih govorcev, pa vendar analiza kaže, da so razlike glede na navedene dejavnike običajne in prepoznavne kot njihov specifični slog.

Tako se podoba dveh zahval razlikuje po obsegu in elokventnosti, pri čemer je črnogorsko besedilo daljše, z več, tudi subjektivnimi argumenti, ki so še čustveno okrepljeni, medtem ko je slovenska zahvala bolj jedrnata in neosebna. Gre očitno za različne navade, morda tudi konvencije ob izražanju govornega dejanja zahvale v črnogorskem in slovenskem jeziku, kar je lahko tudi izraz različnega praga nevtralnosti pri izražanju čustev v slovenski in črnogorski kulturi. Podoba turističnooglaševalskega besedila in jezikoslovnega znanstvenega besedila se ne razlikuje samo zaradi različnega družbenega področja in vsebine, pač pa predvsem zaradi različnega namena oglaševalskega in znanstvenega besedila in posledično različno izražene intenzitete jezika: medtem ko je prvo bolj neposredno, s subjektivnimi poudarki, ki želijo prepričati naslovnika za obisk turistične destinacije, drugo poskuša ošibiti nekatere argumente, ki se v zaključku znanstvenega prispevka zdijo bolj napoved dogajanja kot dokazano spoznanje. Izražanje ljubezni v dopisovanju se je iz časa Cankarja do danes nedvomno spremenilo; medtem ko je Cankarjevo pismo dolgo, polno krepilcev, ki sodijo med vznesene izraze ljubezni, si danes mladi dopisujejo v veliko krajših formah, pogosto v pogovornem jeziku in angleščini, podkrepjenih s slikami, čustvenčki in prispodobami iz pop kulture. Seveda niso niti v Cankarjevem času vsi pisali tako dolgih pisem in so na drugi strani tudi danes primeri, ko se pišejo daljše oblike besedil (po navadni ali e-pošti), vendar pa so izbrani primeri iz obeh obdobjev besedila literarnih ustvarjalcev in piscev strokovnih besedil, tako da primerjava vsekakor kaže na spremenjene sporazumelvalne navade mladih ljudi, večjih pisanja.

Če povzamemo, lahko rečemo, da je iz vseh primerjav razvidno, kako razlike v intenziteti jezika vplivajo že na različen prvi vtis, ki ga ima naslovnik ob prebiranju besedila. Da bi ugotovili, kako zares učinkovita in prepričljiva so ta besedila znotraj neke kulture, področja ali generacije, bi bilo le-te treba še dalje opazovati in raziskovati. Že zdaj pa lahko rečemo, da je učinek intenzitete jezika na podobo nekega besedila nedvoumen in se nam že zaradi

tega nekatera besedila zdijo bližja, bolj dostopna, bolj nagovarjajoča kot druga. Če razumemo okoliščine, v katerih se te podobe oblikujejo, pa se lažje dokopljemo tudi do globljih pomenov, ki jih podobe besedil sooblikujejo.

Viri in literatura

- AL-MOSAIWI, Mohammed, JOHNSTONE, Tom, 2018: In an Absolute State: Elevated Use of Absolutist Words Is a Marker Specific to Anxiety, Depression, and Suicidal Ideation. *Clinical Psychological Science* 6/4. <https://doi.org/10.1177/2167702617747074> (dostop 15. 3. 2020)
- BOWERS, John Waite, 1963: Language intensity, social introversion, and attitude change. *Speech Monographs* 30. 345–352.
- GREENBERG, Bradley S., 1976: The effects of language intensity modifications on perceived verbal aggressiveness. *Communication Monographs* 43/2. 130–139.
- HALETA, Laurie L., 1996: Student perceptions of teachers' use of language: The effects of powerful and powerless language on impression formation and uncertainty. *Communication Education* 45/1. 16–28.
- LAKOFF, Robin, 2004 (!1975): *Language and Woman's Place: Text and Commentaries*. Oxford: Oxford University Press.
- MIKOLIČ, Vesna, 1999/2000: Povezanost jezikovne in narodne zavesti. *Jezik in slovstvo* 45/5. 173–186. (dostop 28. 4. 2024)
- MIKOLIČ, Vesna, 2015: *Govor turizma*. Koper: Univerzitetna založba Annales.
- MIKOLIČ, Vesna, 2022: Izrazi moči slovenskega jezika. Koper: Univerzitetna založba Annales, Ljubljana: Slovenska matica.
- MIKOLIČ, Vesna, 2024: E-arhiv: zahvale po znanstveni konferenci, današnje ljubezensko dopisovanje mladih. Šaleška dolina. <https://www.visitsaleska.si/sl/vista/> (dostop 28. 4. 2024)